

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/dodatki-historyczne-do/224619,Oblawa-na-wolnych-Polakow-dodatek-specjalny-Instytutu-Pamieci-Narodowej-do-Gazet.html>
28.02.2026, 09:26

„Oblawa na wolnych Polaków” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”

Dodatek historyczny ukazał się 2 lipca 2025 r.

[Oblawa Augustowska](#)

02.07.2025

W dodatku:

- dr hab. Karol Polejowski, zastępca prezesa Instytutu Pamięci Narodowej, *Oblawa na wolnych Polaków*

Władze Rosji do dziś przekonują cały świat, że w roku 1945 Armia Czerwona przyniosła Polsce i Polakom wolność. Kłam tej narracji zadają wydarzenia znane jako Oblawa Augustowska.

- Paweł Niziołek, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku, *Śmierć nadeszła tyralierą*
Egzekucja lub egzekucje ofiar Oblawy Augustowskiej przeprowadzone zostały między 21 a 27 lipca 1945 roku w absolutnej tajemnicy. Po uprowadzonych przez Sowietów mieszkańcach Suwalszczyzny, Augustowszczyzny i Sokólszczyzny wszelki śluch zaginął.

- Jarosław Wasilewski, Oddział Instytutu Pamięci Narodowej w Białymstoku, *Pojmani przez Sowietów nigdy nie powrócili*

W chwili, gdy żołnierze sowieccy wywieźli w nieznanym kierunku ostatnich aresztantów, urwał się z nimi kontakt. Zaniepokojonym rodzinom nie udzielono żadnych informacji o ich losie.

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Białystok, Centrala

Oblawa Augustowska

Do pobrania

Obława na wolnych Polaków

Władze Rosji do dziś przekonują cały świat, że w roku 1945 Armia Czerwona przyniosła Polsce i Polakom wolność. Kłam tej narracji zadają wydarzenia znane jako Obława Augustowska.

dr hab. Karol
Polejewski
ZASTĘPCA PREZESA INSTYTUTU
PAMIĘCI NARODOWEJ

„Mama ciągle wierzyła, że tata wróci i podawała się za mężatkę” – wspominał Jan Krzywosz. Miał zaledwie sześć lat, gdy bez śladu przepadł jego ojciec – też Jan – i stryj Stanisław. Obaj bracia, mieszkający we wsi Kamienna Nowa w powiecie sokólskim, figurują na liście ofiar Obławy Augustowskiej z lipca 1945 roku – największej powojennej zbrodni sowieckiej dokonanej na Polakach. Gdy w maju 1945 roku świat świętował zwycięstwo nad Rzeszą Niemiecką, w Warszawie funkcjonował marionetkowy Rząd Tymczasowy zdominowany przez komunistów, narzucony Polsce przez Józefa Stalina. W terenie wciąż jednak funkcjonowała konspiracja niepodległościowa, której Sowiet i ich miejscowi kolaboranci wypowiedzieli bezwzględny walek.

Operacja przeprowadzona latem 1945 roku na Suwalszczyźnie i Augustowszczyźnie przewyższała skalą inne obławy podejmowane przeciwko polskiemu podziemi. W ciągu kilku dni zatrzymano ponad 7 tys. osób. Większość po przesłuchaniu wypuszczono. Jednak przeszło 600 Polaków nigdy nie wróciło do domów. Związek Sowiecki postanowił ich zgładzić, a ich bliskim władze komunistyczne przez kilkadziesiąt lat odmawiały jakichkolwiek informacji, co stało się z zatrzymanymi wówczas ludźmi.

„Gdy składałem gdzieś życiorys, nigdy nie mogłem napisać, że tato został aresztowany przez Rosjan czy NKWD. Wymyśliłem formułę (...), że tato »zginął w czasie działań wojennych« – opowiadał Jan Krzywosz junior. W roku 1987 wraz z żoną Danutą zaangażował się w prace Obywatelskiego Komitetu Poszukiwań Mieszkańców Suwalszczyzny Zaginionych w Lipcu 1945 roku. Za swoją działalność, wraz z innymi członkami

Komitetu, w 2007 roku został odznaczony honorowym tytułem Kustosza Pamięci Narodowej, przyznawanym przez IPN. Zmarł w roku 2018. Nie dane mu było poznać, jak dokładnie zginął jego ojciec i gdzie został pogrzebany. Na omentarzu parafialnym w Dąbrowie Białostockiej Jan i Stanisław Krzywoszowie mają tylko symboliczny grób „zamordowanych przez NKWD”. Władze Rosji i Białorusi nadal uporczywie odmawiają pomocy w wyjaśnieniu wszystkich okoliczności tej zbrodni. Instytut Pamięci Narodowej będzie jednak w dalszym ciągu prowadził badania nad Obławą Augustowską i upowszechniał wiedzę na jej temat. Nie ustanie też w wysiłkach, aby wrócić po swoich – odnaleźć pomordowanych, oddać szczątki rodzinom i sprawić im godny pogrzeb w rodzinnej ziemi. Niech młode pokolenie wie, co działo się w Polsce już po tak zwanym wyzwoleniu, które było niczym innym jak nową formą okupacji.

PARTNER DODATKU:

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Obława na wolnych Polaków” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej”

Pliki do pobrania

[„Obława na wolnych Polaków” – dodatek specjalny Instytutu Pamięci Narodowej do „Gazety Polskiej” \(pdf, 2.2 MB\)](#)